

Institut Català d'Oncologia - Hospital Universitari Germans Trias i Pujol

Introducció

A partir del gener de 2003, l'Institut Català d'Oncologia inicia un nou camí a l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol (HUGTiP). És un pas més en l'objectiu de l'ICO de vertebrar l'atenció oncològica a Catalunya, després de la seva implantació a l'Hospital Duran i Reynals i a l'Hospital Josep Trueta de Girona, seguint així un model multicèntric: tres hospitals i una sola empresa.

Després d'uns mesos de preparació per a l'entrada dels diferents serveis en un esquema d'empresa pública, finalment s'ha aconseguit.

Els passos que s'han donat han estat els següents: a) Anàlisi de l'activitat i el cost dels serveis traspassats; b) Elaboració del pressupost i del contracte programa amb el CatSalut; c) Definició dels espais físics que ocuparia l'ICO a l'Hospital; d) Integració de la plantilla, passant d'un règim estatutari a un contracte laboral; e) Elaboració d'un conveni de col·laboració entre l'ICO i l'HUGTiP, i entre l'ICO i altres empreses públiques, en el que s'abarquen els quatre àmbits: Assistencial, Docència i Investigació, Serveis Generals, i Econòmic.

També s'ha constituït una comissió de seguiment entre l'ICO i l'HUGTiP, formada per un nombre paritari de representants d'ambdues institucions.

Les diferents memòries que aporten els Serveis i Unitats que constitueixen l'ICO-HUGTiP (Serveis d'Oncologia Mèdica, Oncologia Radioteràpica, Hematologia-Clínica i Hematologia-Laboratori, Hospital de Dia Onco-Hematològic i Unitats de Cures Pal·liatives, Psicooncologia i Assistència Social) tradueixen la situació actual, reflex del que ha succeït durant l'any 2003 i que bàsicament ha consistit en la posada en marxa

del model ICO a l'HUGTiP i la seva incipient estabilització.

L'entrada a l'ICO ha suposat una aposta per l'alta tecnologia (nou accelerador lineal, nou laboratori de Citogenètica, potenciació de la Biologia Molecular del Càncer); el funcionament basat en uns objectius assistencials, de qualitat i econòmics, pactats en les DPO's amb els responsables dels diferents serveis; l'ampliació de la plantilla en funció de les noves necessitats assistencials; el tractament multidisciplinari dels pacients amb càncer basat en l'evidència científica, mitjançant l'aplicació de protocols i oncogües, dels Comitès de Tumors i Unitats Funcionals i la col·laboració amb els Serveis d'atenció hemato-oncològica d'altres hospitals i amb els Centres d'Atenció Primària, que tenen com a referència la nostra institució. Sempre hem procurat realitzar la gestió clínica mitjançant l'assumpció d'un consens ampli entre metges, infermeres, auxiliars, tècnics, administració i direcció. Ens guia l'objectiu de treballar, innovar i investigar millor, per així vetllar pel bé del malalt i dels seus familiars i contribuir a vèncer el càncer. Esperem aconseguir-ho.

Dr. Evarist Feliu
Director Institut Català d'Oncologia
Hospital Universitari Germans Trias i Pujol

IN MEMORIAM

El propassat dia 10 de setembre, Carme Sàrries i Gené, doctora en biologia i membre destacat del Laboratori de Biologia Molecular del Càncer del Servei d'Oncologia Mèdica, ens va deixar i des d'aquesta tribuna volem fer-li un destacat homenatge.

SERVEI D'ONCOLOGIA MÈDICA

El Servei d'Oncologia Mèdica integra el tractament multidisciplinar del càncer a l'Hospital Germans Trias i Pujol, per mitjà de les sessions dels Comitès de Tumors i les Unitats Funcionals, creades a efectes de millorar la comunicació entre els diferents especialistes, coordinar diferents pautes de treball, facilitar la presa de decisions terapèutiques i, sobretot, millorar la qualitat assistencial.

D'altra banda, l'aplicació de les oncogüies és un objectiu prioritari del Servei, en alguns casos fins i tot intentant millorar-les, especialment en l'àmbit del càncer de pulmó.

Les principals línies de treball del Servei d'Oncologia Mèdica són les següents: Càncer de Mama, ORL, Neurooncologia, Sarcomes, Tumors Ginecològics, Càncer de Pulmó Quirúrgics, Càncer de Pulmó Quimioteràpia/Radioteràpia, Càncer de Pulmó Preneoplàsia/ Quimioprevenció, Tumors Urològics, Càncer gastrointestinal i Metàstasis Hepàtiques, Melanoma. Tractament conjunt de suport en col·laboració amb la Unitat de Cures Pal·liatives, per part de tots els membres del Servei que participen en l'atenció clínica directament.

Recursos físics

- Àrea administrativa, amb 3 despatxos, secretaria, sala de residents (amb funcions també de sala d'estudi, de becaris i biblioteca) i sala de reunions
- 4 despatxos a Consultes Externes
- Sala d'hospitalització amb 24 llits
- Laboratori de Biologia Molecular del Càncer

Àrea de formació

Formació docent de pregrau i postgrau, formació d'Infermeria de l'Hospital de Dia Onco-Hematològic
Estades d'aprenentatge i perfeccionament de tècniques al Laboratori de Biologia Molecular.

Àrea de recerca

El Servei d'Oncologia Mèdica disposa del Laboratori de Biologia Molecular per a l'aplicació de tecnologia molecular i cel·lular en el diagnòstic i investigació del càncer. Les principals línies d'investigació són:

- Anàlisi de polimorfismes com marcadors de resposta a quimioteràpia
- Anàlisi d'expressió gènica (mRNA) de predictors de resposta a quimioteràpia i de formació de metàstasis
- Anàlisi de patrons de metil·lació en DNA de teixit i sèrum
- Estudi d'hemopaties malignes
- Microdissecció làser
- Assaigs in vitro: tipificació de gens responsables de resistència

- a oxaliplatí en el càncer colorectal avançat
- Estudi genètic de la preneoplàsia de pulmó
- Sarcomes de parts toves. Perfils d'expressió gènica

Entre d'altres activitats, el Dr. Rafael Rosell és el Coordinador de Centre de la Red Temàtica de Investigació Cooperativa de Centres de Càncer - Centro de Investigación del Càncer Hospital Germans Trias i Pujol.

Equip humà

Cap de Servei: Dr. Rafael Rosell

Cap de Secció: Dr. Albert Abad

Coordinador Assistencial: Dr. Albert Font

Facultatius especialistes:

Dra. Carme Balañá

Dr. José Luis Manzano

Dra. Mireia Margelí

Dr. José Miguel Sánchez

Dra. Teresa Morán

Dra. Beatriz Cirauqui

Administrativa: Sra. Maite Porta

Laboratori de Biologia Molecular

Tècnic Superior: Dr. Miquel Tarón

Tècnics Especialistes:

Sr. José Luis Ramírez

Sra. Maria Pérez

ONCOLOGIA MÈDICA

SERVEI D'ONCOLOGIA RADIOTERÀPICA

L'Oncologia Radioteràpica és una especialitat mèdica amb un àmbit específic d'activitat quirúrgica, dedicada als aspectes diagnòstics, cures clíniques i tractament del malalt oncològic, i principalment orientada a la utilització de les radiacions i terapèutiques associades.

L'activitat del Servei d'Oncologia Radioteràpica es divideix en quatre àrees: consultes externes (exploració general i ORL), hospitalització, planificació i tractament de radioteràpia. L'oncòleg radioterapeuta és el responsable del subprocés del tractament amb radiacions i, per això, necessita de la planificació i simulació del radiofísic del servei i de la implantació dels tractaments per part del personal d'Infermeria (tècnics en radioteràpia i infermers). Cal remarcar l'aplicació de protocols assistencials (pulmó, digestiu, ginecologia, cap i coll, urologia, sarcomes, etc) i la integració de noves tècniques, com la pla-

nificació-3D, conformacional, hiperfraccionament, carbogen, radio-quimioteràpia i, en un futur, IMRT.

El personal d'Infermeria està preparat per a participar activament durant tot el procés del tractament radioteràpic:

• **Consultes.** Es fa l'acollida i primera entrevista d'infermeria, es planifiquen els tractaments i cures preventives, s'activa el protocol de control d'hemoglobina i anèmia, s'educa i es dona informació al pacient, i es donen tractaments preventius.

• **Simulador.** S'acull al pacient i se li informa sobre la prova que se li farà, es col·labora en la realització de les proves amb el metge, es registren les dades d'immobilització dels pacients i es realitzen proves complementàries.

- **Dosimetria.** Es capturen les TC's, es dissenyen els camps de tractament i es pinten els òrgans crítics, es passen les dades dosimètriques a la xarxa VARIS, i es controlen i planifiquen les dosimetries dels nous tractaments.

- **Taller.** Es controlen els inicis i els canvis de tècnica setmanals, es tallen, elaboren i fixen els diferents motlles, i s'identifiquen tots els pacients i els camps de tractament.

- **Tractament.** Es fan tractaments amb un horari ininterromput de 8 a 22 hores, cada 12 i 15', amb dos acceleradors: el Mevatron i el VARIAN 2100. El tercer accelerador, el VARIAN 2100 CD, funciona només en torn de tarda de 15 a 22 hores, fent-se els tractaments cada 10'. Aquest últim està dotat amb noves tecnologies, amb la possibilitat d'irradiació amb intensitat modulada, sistema multilàmines, sistema Portal-Vision i sistema informàtic connectat a la xarxa VARIS.

Recursos físics

- Àrea administrativa, amb secretària, sala d'espera i sala de reunions
- 4 despatxos de consultes externes
- 2 llits d'hospitalització
- Àrea de planificació, amb un simulador Philips i 2 planificadors 3D en comunicació per cable amb un escàner helicoidal del Servei de Radiodiagnòstic. En aquesta zona també es troba el taller i la sala de cures
- Àrea de tractament, amb 3 búnkers amb un accelerador lineal

cadascun: un VARIAN 2100 CD, un VARIAN 2100 i un Mevatron 6700.

Àrea de formació

Formació continuada al Servei i Hospital, cursos i congressos, formació de pregrau i de postgrau, col·laboració en la rotació de residents d'Oncologia Mèdica de l'HUGTiP, col·laboració amb l'Escola Bonanova i l'Escola SAM-Claret de Formació Professional Sanitària mitjançant convenis per a la realització de pràctiques d'alumnes en formació de Tècnics en Radioteràpia. També realitzen pràctiques al Servei alumnes de les escoles d'Infermeria, formant part del Circuit Oncològic.

Àrea de recerca

Realització d'assaigs clínics multicèntrics.

Equip humà

Cap de Servei:

Dr. Antonio Arellano

Cap de Secció:

Dra. Rosa Maria Ballester

Facultatius especialistes:

Dr. Juan Cardenal

Dra. Mónica Caro

Dr. Josep Jové

Dra. M. Mar Puertas

Dra. Victoria Tuset

Físics:

Dr. Ernest Luguera

Dr. Àlex Melero

Dr. Jaume Molero

Supervisor d'Infermeria:

Sr. Jacinto Fernández

Diplomats en Infermeria:

Sr. José A. Antón

Sra. Pilar Hernández

Sr. Francisco Felipe Marín

Sra. Lucía Labrador

Sra. Mercedes Ramírez

Sr. Rafael Rovira

Tècnics en Radioteràpia:

Sra. Ana M. Castillo

Sr. Xavier Feria

Sra. Francisca Fernández

Sra. Marisol López

Sra. Carmen Martín

Sra. Silvia Motilla

Sra. Rosa M. Porras

Sra. Rosa M. Sal

Sra. Cristina Siria

Sra. Mireia Tamayo

Administrativa: Sra. Olga Rasquí

Auxiliars administratives:

Sra. Ester González

Sra. Silvia Piñol

SERVEI D'HEMATOLOGIA CLÍNICA

Les principals línies de treball del Servei d'Hematologia Clínica són les següents:

- Hemopaties malignes:
 - Mieloides (leucèmies agudes –LAM i LAL-, síndromes mielodisplàsiques, síndromes mieloproliferatius crònics i aplàsia medul·lar)
 - Limfoides (síndromes limfoproliferatius crònics i limfomes)
 - Gammopaties monoclonals
- Hemopaties no malignes:
 - Malalties de la sèrie vermella
 - Malalties de la sèrie blanca i plaquetar
- Trasplantament de progenitors hematopoètics: autogènica, al·logènica emparentada (mieloablatiu / no mieloablatiu) i al·logènica no emparentada (donant adult i cordó umbilical). La Unitat de Trasplantament de Progenitors Hematopoètics atén les necessitats tant de l'Hospital Germans Trias i Pujol com de tota l'àrea sanitària de referència.
- Tractament de suport en Hematologia: profilaxi i tractament d'infeccions, suport hemoteràpic i cures pal·liatives (per part de tots els membres que participen en l'atenció clínica

directa, en coordinació amb la Unitat de Cures Pal·liatives) Els procediments terapèutics per a les hemopaties malignes consisteixen en quimioteràpia convencional, tractaments biològics (factors estimulants de colònies, immunomoduladors, anticossos monoclonals i tractaments "patogenètics"), trasplantament de progenitors hematopoètics, tractament de suport i procediments d'afèresi (amb la col·laboració del Centre de Transfusions i Banc de Teixits de Catalunya).

Recursos físics

- Àrea administrativa, amb 4 despatxos (un multifuncional per a sessions) i secretaria.
- Sala d'hospitalització convencional amb 11 habitacions (3 individuals)
- Sala d'hospitalització aïllada (Unitat Hematooncològica Josep Carreras), amb 6 cambres de flux laminar.
- 3 despatxos de visita a Consultes Externes.
- Hospital de Dia Onco-Hematològic (extracció, administració de fàrmacs i hemoderivats, i aspirat i biòpsia de medul·la òssia)

Àrea de formació

Docència de pregrau, de postgrau i formació continuada. Sessions integrades amb el Laboratori d'Hematologia:

- Casos citològics (periodicitat quinzenal)
- Protocols (setmanal)
- Sessions clínicocitològiques (setmanal)
- Consultes externes (setmanal)
- Visites de pacients ingressats (setmanal)
- Sessions pròpies del Servei d'Hematologia Clínica
- Trasplantament de progenitors hematopoètics (quinzenal)
- Sessions amb Hospitals de l'Àrea Sanitària del Barcelonès Nord i Maresme (Mataró, Municipal de Badalona, Esperit Sant, Blanes, Calella; mensual)
- Sessions de trasplantament de medul·la òssia amb l'ICO-Josep Trueta i l'ICO-Duran i Reynals (bimensual).
- Estadies formatives hematòlegs
 - Sessions en procés d'implantació:
- Bibliogràfica
- Sessions científiques conjuntes d'Hematologia Clínica i Laboratori d'Hematologia
- Sessions de formació d'infermeria
- Sessions amb la Unitat de Cures Pal·liatives i Psicooncologia

Àrea de recerca

Es realitzen dos tipus d'activitats d'investigació:

- Protocols i assaigs clínics
- Línies pròpies d'investigació:
 - Institucionals. Les línies de treball desenvolupades històricament al Servei d'Hematologia inclouen els aspectes terapèutics i pronòstics dels limfomes associats a immunodepressió i les leucèmies agudes (LAL i LANL), tot i que ocasionalment s'han investigat altres aspectes diagnòstic-terapèutics en limfomes no hodgkinians, gammopaties monoclonals i síndromes mielo i limfoproliferatius crònics. Cal destacar

que es treballa de manera coordinada amb el Laboratori d'Hematologia. Altres línies inclouen els estudis d'hemoglobinopaties, del metabolisme del ferro i de factors maduratsius (vitamina B12 i folats), així com el diagnòstic i tractament de les trombocitopènies cròniques.

- En el si de grups cooperatius nacionals i autonòmics. Actualment es treballa regularment amb els grups PETHEMA, GETH, GEL/TAMO, GELCAB, CETLAM, GEM i GESMD.
- El Dr. J.M. Ribera és el Coordinador del Grup de Trasplantament de progenitors hematopoètics inclòs dins del grup de recerca de Trasplantament de l'HUGTiP.

Equip humà

Cap de Servei:

Dr. Josep Maria Ribera

Facultatius especialistes:

Dra. Montserrat Batlle

Dra. Christelle Ferrá

Dr. Alonso Flores

Dr. Albert Oriol

Dr. Juan Manuel Sancho

Dra. Blanca Xicoy

Supervisora d'Infermeria:

Sra. Mercè Roldán (ICS)

Personal d'Infermeria planta àtic (ICS)

Administrativa:

Sra. Carme Correa (ICS)

HEMATOLOGIA CLÍNICA

SERVEI D'HEMATOLOGIA LABORATORI

Durant l'any 2003 s'incorpora a l'Institut Català d'Oncologia el cos facultatiu del Laboratori d'Hematologia i la Unitat de Citogenètica al complet, essent els facultatius de l'ICO els responsables de les diferents seccions del Laboratori: Hematimetria, Hemostàsia, Sèrie Roja, Citogenètica, Immunofenotipat, Urgències i Citologia Especial (integrada per tres subseccions diferents: Citoquímica i Aspirats medul·lars, Biòpsia Òssia i Microscopia Electrònica de Transmissió).

Recursos físics

Àrea administrativa amb 3 despatxos.

Àrea de formació

Docència de pregrau, postgrau i formació continuada:

- Sessions integrades amb el servei d'Hematologia Clínica
- Sessions d'avaluació de la ISO 9001

Àrea de recerca

- Biòpsia de medul·la òssia.
- Estructura i funció esplènica en situació normal i en diferents situacions patològiques
- Limfomes i SIDA
- Limfomes no Hodgkin i SLPC (immunofenotipatge, citogenètica i biologia molecular)
- Microscopia electrònica de les cèl·lules de la sang i de la medul·la òssia.

Equip humà

Cap de Servei: Dra. Fuensanta Millá

Cap de Secció: Dr. Jordi Juncà

Facultatius especialistes:

Dr. Fco. Javier Roncalés

Dr. José Tomás Navarro

Administratives:

Sra. Mari Rodríguez (ICS)

Sra. Núria Borràs (ICS)

HEMATOLOGIA LABORATORI

UNITAT DE CITOGENÈTICA

La Unitat de Citogenètica ofereix els següents serveis: diagnòstic citogenètic hematològic i prenatal amb les tècniques convencionals i d'hibridació in situ per fluorescència (FISH), i estudi citogenètic convencional pediàtric. En un futur pròxim es volen incorporar tècniques moleculars pel diagnòstic i seguiment de la malaltia mínima residual (PCR quantitativa).

Des del 2003 es realitzen les següents determinacions:

- Citogenètica convencional
- Diagnòstic i seguiment de malaltia mínima residual de:
 - Reordenació BCR/ABL en la leucèmia mieloide crònica (LMC)
 - Reordenació BCR/ABL i MLL en la leucèmia limfoblàstica aguda
 - Trisomia 12, -13/del(13)(q14), deleció de P53 i ATM en la leucèmia limfàtica crònica (LLC)
 - Reordenació CBFb/MYH11 en la leucèmia aguda mielomonocítica (M4) amb eosinofília
 - Reordenació PML/RARa en la leucèmia aguda promielocítica (M3)
 - Reordenacions del gen MLL en les hemopaties malignes en general a nivell de 11q23
- FISH diagnòstic prenatal

La Unitat de Citogenètica de l'ICO-Germans Trias i Pujol centralitza l'anàlisi de les mostres arribades dels següents hospitals: ICO-Josep Trueta, Hospital Municipal de Badalona, Hospital de Vic, Hospital de Mollet, Hospital Sant Jaume de Calella, Hospital de l'Esperit Sant, Hospital Joan XXIII de Tarragona i Hospital Verge de la Cinta de Tortosa.

Recursos físics

- 1 despatx
- Zona de microscopis
- Zona de tècniques

Àrea de formació

Col·laboració amb la Universitat Autònoma de Barcelona per a realit-

zació de pràctiques d'estudiants d'últim any de Biologia i participació en la formació de metges residents d'Hematologia-Hemoteràpia del propi centre i d'altres centres.

Àrea de recerca

La recerca a la unitat sempre ha estat la caracterització de les alteracions cromosòmiques en el diagnòstic de les hemopaties malignes i determinar el seu pronòstic:

D'altra banda, actualment s'ha introduït la tècnica del FISH i, més concretament, el M-FISH, dins dels projectes actuals:

- Beca Marató TV3. Caracterització fenotípica i molecular dels LNH associats a la SIDA mitjançant tècniques de "tissue microarrays".
- Redes de grups: G03/008. Nous estudis immuno-genotípics en la classificació i tractament de la leucèmia mieloide aguda (lam) i síndromes melodisplàsiques (smd). Neoplàsies hematològiques (lam) i (smd).
- Redes de centres: C03/10. Genòmica del càncer. Genotipat de tumors.

Equip humà

Facultatius especialistes:

Dra. Isabel Granada (Biòloga)

Dr. Javier Grau

Diplomades en Infermeria:

Sra. M. Teresa Herrero

Sra. Encarnación Santafé

3 biòlogues becàries:

Sra. Marisol Xandri

Sra. Lurdes Zamora

Sra. Neus Ruiz

CITOGENÈTICA

UNITAT DE CURES PAL-LIATIVES

L'equip de cures pal·liatives és un equip autònom que actua a demanda dels Serveis d'Oncologia Mèdica, Oncologia Radioteràpica, Hematologia Clínica i també a través d'altres serveis hospitalaris que tinguin ingressat un malalt amb càncer i que necessitin l'atenció d'aquest equip.

El mètode de treball es basa en la gestió del cas des del moment de la primera visita fins a l'alta, centrant el model d'atenció en les necessitats pròpies del malalt i les de la seva família. Les principals funcions són:

- Assistencial: promoure el control de símptomes (dolor, vòmits, restrenyiment, etc), afavorint les mesures de confort i el benestar del malalt i oferint suport emocional tant al malalt com a la família.
- Presa de decisions: afavorir la participació del malalt i/o la família en les decisions a seguir.
- Informació: vetllar per què la informació que rep el malalt estigui ajustada a la seva voluntat de saber.
- Connexió de recursos: organitzar l'alta del malalt, ja sigui al domicili o bé a un centre sociosanitari, avaluant prèviament el més idoni per a cada cas.
- Docent: realització d'activitats de formació per als professionals de l'Hospital, per tal de millorar l'atenció dels malalts i les seves famílies en aquesta situació.

La Unitat de Cures Pal·liatives atén tres tipologies de malalts:

- Complex. És un malalt que presenta dificultat en el control de símptomes amb tractaments estàndards, trastorn emocional greu i/o situacions familiars que dificulten l'atenció.
- Crònic. Malalt amb estabilitat clínica, però que la situació actual de la seva malaltia li provoca una pèrdua d'autonomia o una necessitat d'atenció especialitzada.
- Agònic. Malalt en situació d'últims dies. S'ha de garantir l'aten-

ció d'aquest malalt, sigui quin sigui el recurs que l'atén: hospital (amb col·laboració de la UFISS), atenció primària (amb col·laboració del PADES) o centre socio-sanitari. Cal evitar fer trasllats de recurs en aquesta situació.

L'horari d'atenció és de dilluns a divendres, de 8 a 17 hores.

Recursos físics

Disposa d'un despatx compartit amb la Unitat de Treball Social i la Unitat de Psicooncologia.

Àrea de formació

Formació de pregrau i postgrau, formació atenció primària i formació interna a l'Hospital (consensuació de protocols d'atenció i consensuació de documentació).

Àrea de recerca

Realització de recerca descriptiva i disseny d'estudis de complexitat.

Equip humà

Cap de la Unitat: Dr. Jordi Trelis

Diplomades en Infermeria:

Sra. Montserrat Bleda

Sra. Júlia Linio

CURES
PAL-LIATIVES

UNITAT DE TREBALL SOCIAL

L'objectiu de la Unitat és tenir cura de totes aquelles necessitats i carències socials que concorren en la malaltia oncològica, i afavorir el màxim confort i la màxima qualitat de vida definits pel propi malalt i família. Així, l'actuació es realitza a 4 nivells: preventiu, assistencial, de rehabilitació i reinserció, i educatiu.

Es treballa conjuntament amb els Serveis d'Oncologia Mèdica, Oncologia Radioteràpica i Hematologia Clínica, i les Unitats de Cures Pal·liatives i Psicooncologia, així com amb d'altres serveis de l'Hospital que així ho requereixin. L'activitat assistencial es basa en l'elaboració d'un mapa de recursos sanitaris, socials, sociosanitaris i entitats de la regió; cribatge de la capacitat cuidadora de la família; intervenció específica; i connexió de recursos.

Projectes de la Unitat: creació del grup de suport amb familiars de malalts ingressats, creació del grup de suport de dol, i protocol per a la detecció de situacions de risc social.

Recursos físics

Disposa d'un despatx compartit amb la Unitat de Cures Pal·liatives i la Unitat de Psicooncologia.

Àrea de formació

Formació docent de pregrau i postgrau, i formació interna: consensuar documentació i protocol d'acollida i derivació.

Àrea de recerca

Disseny d'estudis multicèntrics.

Equip humà

Treballadora Social:

Sra. Mercè Riquelme

TREBALL
SOCIAL

UNITAT DE PSICOONCOLOGIA

L'objectiu general de la psicooncologia és el de millorar l'estat psicològic i la qualitat de vida dels malalts oncològics i, conjuntament amb el treball social, de les seves famílies. Per aquest motiu la Unitat de Psicooncologia ofereix atenció psicooncològica a la Unitat Funcional de Suport (UFISS) de Cures Pal·liatives, al Servei d'Oncologia Mèdica, al Servei d'Hematologia Clínica, al Servei d'Oncologia Radioteràpica i a altres serveis de l'Hospital Germans Trias i Pujol, atenent els malalts per interconsulta.

L'horari d'atenció es de dilluns a divendres, de 8 a 17 hores, desenvolupant l'activitat assistencial a nivell ambulatori (consulta externa), d'hospitalització i a l'Hospital de Dia Oncohematològic. Cal destacar que es presta una especial atenció a la comunicació amb l'equip mèdic i amb infermeria (diplomats i auxiliars) vers l'evolució mèdica i psicològica del malalt, afavorint el treball en equip.

Aquesta atenció psicosocial és portada a terme de forma directa i indirecta:

- Directa:
 - Assistència psicològica individual o amb inclusió d'altres persones vinculades al malalt
 - Coordinació de grups de suport emocional i psicoeducatiu de malalts amb tipus i curs del càncer relativament similars
- Indirecta:
 - Coordinació de grups de treball emocional amb professionals involucrats en l'atenció directa al malalt

oncològic, amb objectius de sensibilitzar els professionals davant les necessitats psicològiques dels malalts, donar eines pràctiques per a detectar i respondre a aquestes necessitats i donar suport emocional als propis professionals

- Donar pautes als professionals per a facilitar l'afrontament de la problemàtica emocional dels malalts
- Donar suport emocional informal als professionals davant el seu propi impacte

La Unitat també col·labora amb l'Hospital Germans Trias i Pujol a través de la Unitat de Patologia Mamària (UPM), i manté una estreta connexió amb el Servei de Psiquiatria, en el cas de malalts oncològics complexos. D'altra banda, també col·labora amb els Hospitals i PADES de zona, l'ICO-Duran i Reynals i l'ICO-Josep Trueta.

Equip humà

Psicooncòloga:

Dra. Marta Schröder

Una becària llicenciada en Psicologia

PSICOONCOLOGIA

HOSPITAL DE DIA ONCO-HEMATOLÒGIC I CONSULTES EXTERNES

L'Hospital de Dia Onco-Hematològic disposa dels recursos necessaris per a:

- L'administració ambulatoria de tractaments de quimioteràpia, suport hemoteràpic i bioteràpia
- Realització de proves diagnòstiques (aspirats i biòpsies de medul·la òssia, extraccions analítiques, etc)
- Realització de proves terapèutiques (parentesis evaquadores, cura i seguiment de catèters venosos centrals, etc)
- Atenció no programada de pacients amb símptomes de toxicitat aguda, derivada del tractament citostàtic o radioteràpic

Té capacitat per a realitzar 60 tractaments diaris, de 08.00-20.00 h i de dilluns a divendres, amb personal altament qualificat en la cura del pacient onco-hematològic, administració de tractaments i atenció de les complicacions que poden derivar, i educació sanitària a pacients i familiars en la prevenció i cura dels efectes indesitjables derivats del tractament.

Recursos físics

Hospital de Dia Onco-Hematològic:

- Àrea administrativa i de programació
- 1 despatx
- 2 sales de tractament amb 20 butaques
- 2 habitacions amb 4 llits, per a aquells pacients que degut al seu estat general necessiten una major comoditat
- Sala de cures
- Sala de preparació de medicació (una àrea neta i una àrea bruta)
- Magatzem
- Vestuaris

Consultes Externes:

- Àrea administrativa i de programació
- Sala d'espera per a pacients i familiars
- 4 consultes associades al Servei d'Oncologia Mèdica
- 3 consultes associades al Servei d'Hematologia Clínica

Àrea de formació

Col·labora amb l'EUI, IMAS i l'UAB en la formació d'alumnes de pregrau, i amb l'Hospital Germans Trias i Pujol en la Comissió d'Infermeria de Formació i Docència.

Participació per part de membres de l'equip en sessions formatives per a infermeres: cura del pacient oncològic, cura de catèters venosos centrals, prevenció i tractament de les mucositis.

Àrea de recerca

L'Hospital de Dia Onco-Hematològic col·labora amb els Serveis d'Oncologia Mèdica i Hematologia Clínica en la realització i seguiment d'assaigs clínics.

Equip humà

Coordinadora d'Infermeria:

Sra. Ana Jiménez

Diplomades en Infermeria:

Sra. Sandra Cabrera

Sra. Olga Fernández

Sra. M. José Morales

Sra. Remei Rodríguez

Sra. Montserrat Ventura

Auxiliars d'Infermeria:

Sra. Maite Lozano

(Consultes Externes)

Sra. Concepción Rojo

Sra. Àngels Torregrosa

Auxiliar Administrativa:

Sra. Mónica Cuadrado

(Consultes Externes)

Sra. Carme Torner

Zelador: Sr. Pere Rubio

HOSPITAL DE DIA
ONCO-HEMATOLÒGIC
CONSULTES EXTERNES

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ

La Direcció i equip administratiu té la funció de suport general i de gestió en la pràctica diària, facilitant la coordinació amb la direcció gerència de l'HUGTiP, la coordinació amb el responsable del Pla Oncològic i amb la Regió Sanitària Barcelonès Nord i Maresme.

D'altra banda, també es realitzen les tasques de coordinació amb els diferents hospitals de la nostra àrea d'influència i del programa de trasplantament.

La Direcció i equip administratiu són membres actius de la Comissió de Formació de l'ICO-Germans Trias i a més porta a terme gestions en l'àrea de recerca, assaigs clínics, qualitat i vigilància per la Salut.

Recursos físics

- 2 despatxos Direcció
- 1 despatx per a l'equip administratiu

Equip humà

Director: Dr. Evarist Feliu

Director Econòmic-administratiu:

Dr. José Luis Sánchez

Farmacèutic: Dr. José Luis Pontón

Administratiu:

Sr. José Manuel Depares

Auxiliars administratives:

Sra. Zaida Palet

Sra. Carolina Soler

DIRECCIÓ I
ADMINISTRACIÓ

COMITÈ D'EMPRESA

Membres del Comitè d'empresa de l'ICO-Hospital Universitari Germans Trias i Pujol

Dr. Juan Cardenal (CCOO)

Dr. Josep Jové (CCOO)

Sra. Mónica Cuadrado (CCOO)

Sra. Pilar Hernández (UGT)

ENTREVISTA A: **Rafael Rosell**

Cap Servei d'Oncologia Mèdica. ICO-Hospital Universitari Germans Trias i Pujol

Per què vas estudiar medicina?

Em vaig sentir colpit per la medicina als quinze anys, doncs en aquella època era freqüent llegir una novel·la d'un autor americà que en castellà es deia Cuerpos y Almas. Era un best-seller per allà l'any 1965. Una espècie de novel·la Tolstoiana. Evidentment, era una època pre-biotecnològica on el predomini dels sentiments d'ajut al pròxim i la il·lusió de poder adquirir un art en diagnosticar i curar era força encisador.

A quina Universitat vas estudiar?

Els estudis els vaig cursar a la Universitat central de Barcelona, a l'Hospital Clínic.

Quin va ser el motiu de l'interès pel càncer?

El cursar les mèdiques a partir de quart de medicina vaig tenir la gran sort de tenir com a professor i mestre al Dr. Ciril Rozman Bostnar. Les seves directrius van ser claus i vaig gaudir del privilegi de ser el seu primer alumne intern per oposició. Al principi, evidentment, l'interès era general sobre Medicina Interna però ja era una Càtedra amb un gran prestigi en l'àrea d'Hematologia en l'escola Farreras Valentí. Després, vaig cursar l'especialitat d'Hematologia amb el Dr. Jordi Sans Sabrafen quan em va encarregar fer un llibre de càncer, un manual d'oncologia que vam publicar l'any 1976. En aquella època, el tractament tant favorable de la malaltia de Hodgkin i dels limfomes ens va portar a començar a tractar càncer de mama en les quimioteràpies que recentment s'havien implantat a EUA com era l'esquema de Cooper. A Europa, en aquell període només hi havia la influència del Dr. George Mate a París. En aquells moments, l'oncologia mèdica millor organitzada a Barcelona es trobava a l'Hospital de Sant Pau.

I l'especialització en càncer de pulmó?

L'any 1982, vaig fer un curs de cultius cel·lulars i quimiosensibilitat a Tucson i el mateix any vaig estar al Memorial Sloan Kettering Cancer Center a Nova York, en l'àrea de càncer de pulmó i estudis de fase I. Vaig quedar realment molt impressionat des dels primers dies al veure els resultats amb quimioteràpia amb altes dosis de cisplatí i vinblastina en càncer de pulmó. Tanmateix, la metodologia i en l'àrea de tractament anti-emètic. El tracte amb els malalts de càncer de pulmó i la forma d'anunciar els diagnòstics i pronòstics en aquesta malaltia que a Europa pràcticament no es tractava.

Quines línies de treball porteu a terme?

Des de l'any 90 hem impulsat d'una forma constant i en creixement els marcadors genètics predictius de resposta i supervivència a la quimioteràpia i des d'aquest any les alteracions en forma de mutacions en tirosinkinases que poden ser molt importants en els nous fàrmacs dirigits a dianes específiques del càncer.

A nivell d'investigació, quina seria la situació actual?

La situació actual en el si de l'oncologia catalana es troba íntimament imbricada al treball dels grups cooperatius a nivell de l'estat espanyol segons el tipus de tumor primari. Això per mi és una gran visibilitat de l'oncologia clínica a nivell internacional.

Cap on hem de dirigir els esforços per vèncer la malaltia?

Certament, cap a un gran impuls de la biotecnologia i la seva implementació en el tractament i cura dels malalts oncològics. Disposem d'informació suficient, podem treballar no tant sols amb el DNA i RNA de tumor sinó també a nivell del DNA de tumor circulant i una àrea molt important de la nostra recerca és en la validació e implementació de test genètics predictius de resposta que permetin individualitzar tant la quimioteràpia com els nous tractaments dirigits a particulars dianes del càncer amb el consegüent estalvi de recursos.

Com valoreu la incorporació a l'ICO?

Com una gran promesa de millora científica i humana que tècnicament permet molts més graus de llibertat científica i que sens dubte és un repte tant a nivell individual com col·lectiu per conquerir grans fites que permetin l'equilibri i satisfacció entre els malalts i els professionals.

Quines altres línies de treball està portant a terme a part de les tasques de gestió?

El treball i l'exemple perseverant en l'entusiasme per la feina, l'estratègia científica i clínica, el ser capdavanters en la implementació de noves tècniques com per exemple, haver fet aquest estiu el primer estudi a l'estat espanyol de les mutacions del gen EGFR en càncer de pulmó i a partir d'aquest estudi sabem realment la seva freqüència i l'espectacularitat dels resultats terapèutics en pacients portadors de les mutacions del gen EGFR. També a través del GECP estem donant exemple a nivell mundial de qualitat e innovació.

Crear una escola de laboratori de biologia molecular. En aquests moments, tenim el goig de rebre nombrosos biòlegs i oncòlegs d'arreu del món.

Quins serien els reptes?

Millorar substancialment la qualitat tècnica dels nostres professionals, assolir el reconeixement internacional i canviar la pràctica clínica oncològica envers una modernització pel benefici del malalt amb un estalvi substancial intel·ligent dels recursos.

Quines són les seves aficions?

Gaudir molt de la feina i després seguir encara gaudint més de la feina. Quan puc, caminar 30 minuts i llegir.